

Memo

memonummer	210315
datum	15 maart 2021
aan	De heer D. Bommeljé
van	S.J.M.P. Halters
project	Herontwikkeling 't Zand Middelburg
projectnr.	210315
betreft	Ecologische quickscan Wet natuurbescherming 't Zand complex 201 Middelburg

Ecologische veldcontrole (quickscan)

Op 24 februari 2021 heeft een terreinbezoek plaatsgevonden op bovengenoemde locatie. De globale locatie van de werkzaamheden is opgenomen in figuur 1.

Figuur 1: Globale planlocatie in rode contour (Bron ondergrond kaarten Zeeland)

Aanleiding en doel

Er wordt beoogd om de huidige woningen te slopen en vervolgens nieuwbouw te realiseren (ca. 148 woningen met bergingen; zie figuur 4). De huidige openbare ruimte (straat etc.) blijft grotendeels ongewijzigd, wel zal lokaal de openbare ruimte worden aangepast (groter maken hofjes etc.). Omdat hier sprake is van een ruimtelijke ontwikkeling dient de opdrachtgever op de hoogte te zijn van eventueel aanwezige natuurwaarden, danwel beschermde soorten flora en fauna in/nabij de planlocatie.

In het kader van het aspect 'ecologie' van deze ruimtelijke ontwikkeling dient er een quickscan gedaan te worden om te bepalen of er mogelijk negatieve effecten voor aanwezige beschermde plant- en/of diersoorten in de (per 1-1-2017 van kracht geworden) Wet natuurbescherming als gevolg van de voorgenomen activiteiten ontstaan en vastleggen of de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd en welke voorwaarden hier eventueel voor gelden.

De opdrachtgever heeft aan Buijs Eco Consult de opdracht gegeven om in dit kader een quickscan Wet natuurbescherming, onderdeel soortbescherming in het plangebied uit te voeren.

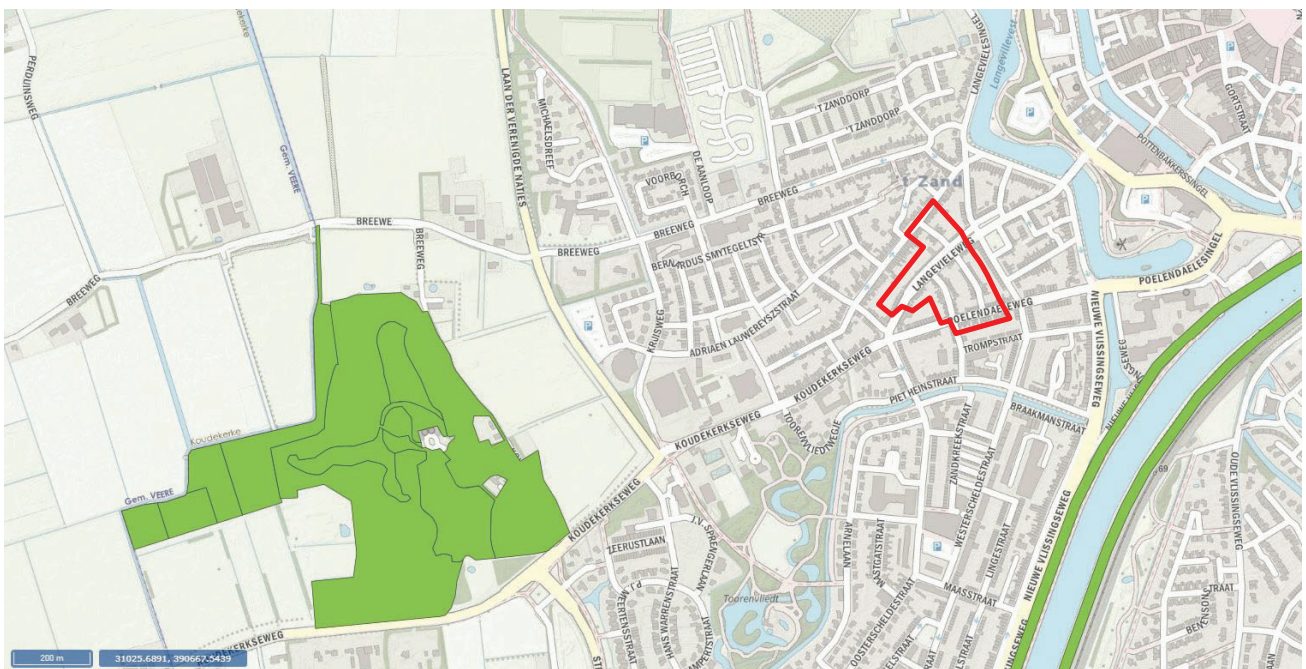
Wettelijk kader

Vanuit de Wet natuurbescherming is bij ruimtelijke ingrepen en niet bestendig beheer de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het doel van de Wet natuurbescherming is o.a. het in standhouden van de inheemse flora en fauna. Door, voorafgaand aan ruimtelijke ingrepen en niet bestendig beheer, stil te staan bij aanwezige natuurwaarden, kan onnodige schade aan beschermde soorten worden voorkomen of beperkt. Voor een uitgebreide toelichting op de Wet natuurbescherming wordt verwezen naar bijlage 1.

Voor vogels wordt voor niet bestendig beheer en ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing bij actieve nesten verleend in het kader van de Wet natuurbescherming. Werkzaamheden zijn hierdoor enkel mogelijk buiten de kwetsbare periode (buiten het broedseizoen) of indien geen sprake is van aanwezige vogelnesten.

Bestaande situatie

De planlocatie ligt in Middelburg in de wijk 't Zand. Een overzichtsplaatje van de planlocatie is opgenomen in figuren 2 en 3. Hieruit blijkt eveneens dat de planlocatie niet in NNN-gebied en nabij Natura 2000 gebied gelegen is (en hier geen deel van uit maakt).

Figuur 2: Ligging plangebied in rode contour met in groen NNN-gebieden (bron: kaarten Zeeland)

Uitvoering veldcontrole

Op 24 februari 2021 is door middel van een veldbezoek ter plaatse van plangebied (figuur 1) door S. Halters van Buijs Eco Consult (hierna BEC) beoordeeld of sprake is van (mogelijke) rust en/of verblijfplaatsen van beschermde soorten volgens de Wet natuurbescherming.

Bij de veldcontrole is een algemene beoordeling gemaakt voor de geschiktheid van het gebied voor overige (niet aangetroffen) beschermde soorten. In onderstaande figuur 5 is een impressie van de planlocatie opgenomen.

Aanwezigheid meeuwen,
of vanwege voedsel of
potentiële dakbroeders.

Figuur 5: impressie plangebied

In de omgeving van het plangebied zijn vogels zoals koolmees, kauw, merel en huismus etc. waargenomen. Daarnaast is bij veldwerk van een aangelegen project voor Woongoed in 2020 ook gierzwaluw boven deze wijk gezien en gehoord. Verder kunnen algemeen voorkomende soorten zoals kleine zoogdieren (muizen en egel etc.) en amfibieën voorkomen. Daarnaast zijn voor diverse vleermuissoorten diverse geschikte invliegplaatsen en verblijfplaatsen aanwezig.

Het terrein bestaat grotendeels uit bestrating en of bebouwing. Verder zijn achtertuinen met op diverse locaties forse hagen aanwezig. Op enkele plaatsen is tevens openbaar groen aanwezig. Aangezien op de locatie geen houtrillen, struwelen etc. kent (behalve de bomen net buiten het perceel aan de oostzijde), die mogelijk essentieel groen is voor bijv. vleermuizen) wordt aanwezigheid van kleine marterachtigen de planlocatie niet aannemelijk geacht omdat geschikt biotoop ontbreekt en het terrein in de bebouwde kom gelegen is.

Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor algemene soorten een algemene provinciale vrijstelling, uiteraard moet wel de zorgplicht in acht worden genomen. Beschermde flora is niet waargenomen en wordt niet verwacht.

Tabel 1

Soort/ functieaantasting	Aanwezigheid	Beschermingsregime	Vervolg/actie
Vogels met Jaarrond beschermde nesten	Op diverse plaatsen is aanwezigheid van huismus waargenomen. In het plangebied zijn zowel broedplaatsen als essentieel groen (met name hagen) aanwezig. Verder is vermoedelijk ook gierzwaluw in de wijk aanwezig.	Vogelrichtlijn, lijst jaarrond beschermde nesten	(Vorbereidend) werk buiten broedseizoen. Nader onderzoek naar aanwezigheid/afwezigheid van huismus (en gierzwaluw) voor broedplaatsen en evt. functioneel groen. Tevens dient de aanwezig- /afwezigheid van bij huiszwaluw nader te worden beoordeeld.
Vogels	Ja, diverse soorten mogelijk tijdens broedseizoen in de omgeving aanwezig.	Vogelrichtlijn	(Vorbereidend) werk buiten broedseizoen. Tijdens het onderzoek naar huismus kan tevens aandacht worden besteed aan eventueel aanwezig dakbroeders, zodat wanneer deze aanwezig zijn dit in de planning van de werkzaamheden mee kan worden genomen.
Vleermuizen	Het plangebied kan diverse functies vervullen voor vleermuizen, voor foerageergebied is voldoende (en beter) alternatief aanwezig. Door de aanwezige bebouwing (welke door spouw, roosters, openstootvoegen pannendak etc. geschikte ruimten bevat) kunnen verblijfplaatsen op basis van deze quickscan niet op voorhand worden vastgesteld en/of uitgesloten.	Habitatrichtlijn	Nader onderzoek naar beschermde functies van vleermuizen van het gebied noodzakelijk conform het Vleermuisprotocol 2021.
Overige zoogdieren	Vermoedelijk algemene soorten (zoals muizen)	Overige soorten en algemene vrijstellingsregeling	Zorgvuldig handelen toepassen.
Amfibieën en reptielen	Algemene soorten. Wel komt in de ruimere omgeving rugstreeppad voor. De kent nu geen geschikt biotoop op de planlocatie (geen voortplantingswater maar kan wel door de werkzaamheden aangetrokken worden).	Overige soorten, rugstreeppad in omgeving is Habitatrichtlijnsoort	Zorgvuldig handelen toepassen. En voorkomen dat rugstreeppad naar de locatie wordt aangetrokken (door levering van zand just in time en tijdelijk water (insporing of uitgravingen) te voorkomen.
Vissen	- geen water aanwezig	-	-
Overige fauna	-	-	Zorgvuldig handelen toepassen
Flora	-	-	-

Resume en aandachtspunten:

- 1 De planlocatie is niet gelegen in en/of nabij Natura2000/ NNN-gebied. Aangezien geen sprake is van werkzaamheden in Natura 2000 en/of NNN-gebied is kwaliteitsverlies danwel versnippering van deze natuurgebieden als gevolg van de plannen is niet aan de orde. Effecten van stikstofdepositie is geen onderdeel van de onderhavige rapportage.
- 2 Vanwege de voorgenomen herontwikkeling is nader onderzoek noodzakelijk, naar eventuele aanwezigheid (van beschermde functies voor) vleermuizen, huismus, gierzwaluw en evt. huiszwaluw. Hierbij kan tevens aandacht worden besteed aan soorten als uilen en evt. strikter beschermde amfibieën zoals rugstreeppad.
- 3 Op de planlocatie zelf zijn verder algemeen voorkomende soorten te verwachten. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een provinciale vrijstelling.
- 4 Na afronding van het nader onderzoek kan een oordeel worden gegeven over het wel of niet noodzakelijk zijn van vervolgstappen, zoals het aanvragen van een ontheffing soortbescherming en/of het nemen van mitigerend en/of compenserende maatregelen.

Vrijblijvend advies

In de omgeving is huismus waargenomen, mogelijk zijn ook gierzwaluw en/of een of enkele vleermuissoorten binnen of nabij het plangebied aanwezig. Aangezien de huismus net als overige urbane soorten (gierzwaluw, en vleermuizen) onder druk wordt aanbevolen om bij de nieuwbouw geïntegreerde verblijven/broedplaatsen voor deze soorten (huismus, gierzwaluw en gewone en ruige dwergvleermuis) te creëren.

Daarnaast zijn in ieder geval voor huismus (maar vermoedelijk ook voor gierzwaluw en vleermuizen) tijdelijke verblijfplaatsen nodig in de periode dat gesloopt is maar er nog geen alternatieve nest- en verblijfplaatsen in de nieuwbouw gereed zijn. Naast verblijfplaatsen zijn in ieder geval voor huismus ook groene elementen nodig, afhankelijk van de planning en evt. fasering van het werk kan groen behouden blijven en/of is tijdelijke groen (kwetterplekken) in bakken nodig om deze soort in de wijk te behouden. (Het behouden van de aangetroffen soorten zal een voorwaarde zijn om een ontheffing soortbescherming Wet natuurbescherming te verkrijgen).

Daarnaast kan het afhankelijk van uw planning zinvol zijn om gelijktijdig met het noodzakelijke vervolgonderzoek al tijdelijke kasten aan te brengen, om zo de gewenningsperiode voor deze kasten gelijktijdig met het nader onderzoek al te doorlopen.

Literatuur

- Bekker, D.L. & J.B.M Thijssen 2012. Verspreidingsonderzoek, Nederlandse Zoogdieren. VONZ 2011. Rapport 2012.03. Zoogdierverseniging, Nijmegen.
- Diepenbeek, A. van, 1999. Veldgids diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Strumpel, T. & Strijbosch H., 2006. Veldgids amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Wynhoff, I., Swaay, van C., & Made van der J., Veldgids Vlinders, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Websites:

- [Aan de slag met Natuurinclusief bouwen \(bouwnatuurinclusief.nl\)](http://Aan%20de%20slag%20met%20Natuurinclusief%20bouwen%20(bouwnatuurinclusief.nl))
- www.natura2000.nl
- www.telmee.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zeeland.nl

Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is een uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Bijlage 1 Wettelijk kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. Per 01/01/2017 zijn beide onderdelen (en de Boswet) geïntegreerd in de Wet natuurbescherming (Wn).

Gebiedsbescherming

In de Natura 2000 gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijngebied (Voorheen Speciale beschermings Zones, Sbz's) opgenomen.

Globaal kan worden gesteld dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Soortbescherming

De soortbescherming is per 01/01/2017 ook opgenomen in de Wet natuurbescherming. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit deze kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming.

Onder de werking van de soortbescherming vallen circa 930 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren, vogels, amfibieën, en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt bovendien de algemene zorgplicht (art. 1.11).

Volgens de Wet natuurbescherming mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden gedood, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden beschadigd of vernield. Habitatrichtlijnsoorten mogen tevens niet opzettelijk worden verstoord. Beschermde planten mogen niet opzettelijk van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (Wn) staan vernoemd in onderstaand kader.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Wn)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Ministerie van Economische Zaken

De werkingssfeer van de Wet natuurbescherming is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft de beschermde soorten **overal** in Nederland bescherming.

In o.a. artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbeschermingswet worden de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden weergegeven. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de ontheffing- of vrijstelling (zoals werken met een goedgekeurde gedragscode) hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied.

- Beschermde soorten – met (Provinciale) vrijstelling:
Voor deze soorten geldt een vrijstelling van een of meerdere verbodsbepalingen (zoals bijvoorbeeld het vangen van dieren en/of het vernielen van vaste verblijfplaatsen. Voor deze soorten is derhalve in veel gevallen geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Wet natuurbescherming uitgaat.
Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft over het algemeen (en dus per Provincie verschillend) onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de woelrat, de egel, konijn, ree en vos, algemene amfibiesoorten, waaronder de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.
- Overige ‘nationaal beschermde’ soorten:
Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer een mogelijkheid voor ontheffing, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en ‘doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort’.

Voor deze soorten is derhalve een ontheffing nodig of kan gewerkt worden met een goedgekeurde gedragscode. Soorten die vallen onder dit nationale beschermingsregime vallen betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals das, boomarter, algemene amfibieën en reptielen alpenwatersalamander, hazelworm, flora als schubvaren en bokkenorchis en vissoorten waaronder de grote modderkruiper. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

- **Habitatrichtlijnsoorten:**

Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Tot dit beschermingsregime horen o.a. alle vleermuissoorten, de bever, otter, noordse woelmuis, verschillende amfibiesoorten waaronder rugstreeppad en kamsalamander.

- **Vogelrichtlijnsoorten:**

Alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling ook geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

Zorgplicht

Voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten, dus ook voor onbeschermd en beschermd soorten die zijn vrijgesteld geldt wel de ook 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht houdt in dat initiatiefnemer passende maatregelen moet nemen om schade aan beschermd gebieden en in het wild voorkomend plant en diersoorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en diersoorten als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een locatie in die periode bouwrijp wordt gemaakt, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daaropvolgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren of amfibieën die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermd soorten worden waargenomen dienen maatregelen genomen te worden om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen of terreindelen af te zetten en het werk ter plaatse stil te leggen). Ecologische begeleiding kan hierin voorzien.